

Інна Сипченко,

к. н. соц. ком.,

Сумський державний університет, старший викладач кафедри журналістики та філології,
innasyrchenko@yandex.ru.

УДК 007 : 304 : 070 : (477. 52) «1920»

ТРАНСФОРМАЦІЯ ТИПОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ СУМСЬКОЇ ПРЕСИ НА ПОЧАТКУ 1920-Х РР.

Простежуються формування та діяльність партійно-радянської преси Сумщини, у якій відбилися складні суспільні, соціальні та національно-культурні процеси перших років після жовтня 1917 р. На прикладі районних видань проаналізовано сутність, специфіку, особливості та складові системи друкованих ЗМІ Сумщини досліджуваного періоду; з'ясовано умови виникнення і розвитку основних типів друкованих видань на Сумщині у період становлення радянської влади, визначено їх цільову аудиторію та особливості соціально-економічного підґрунтя функціонування; схарактеризовані особливості основних типів регіональних видань цього часу; вивчено механізми впливу преси на масову свідомість населення, шляхи й методи впровадження радянських норм у громадське життя українського суспільства.

Ключові слова: партійно-радянська преса, районна газета, тематичний додаток, тип видання, пропаганда.

Вступ. Початок ХХ століття у Російській імперії позначений зростанням соціальної напруги. Вона вилилась у революцію 1905–1907 років після поразки царизму в російсько-японській війні та посиленням протистояння «верхів» і «низів» уже напередодні та під час Першої світової війни, що й закінчилось у результаті спочатку Лютневою революцією 1917 р., а потім і більшовицьким переворотом.

Місцева преса Сумщини цього часу – газети «Сумской листок», «Сумской голос», «Наш голос», «Крестьянская газета», «Сумской вестник», «Сумское эхо», «Сумская жизнь», «Луч» та інші – видавалася переважно російською мовою і належала до найпоширенішого типу тогочасної української періодики – політичної загальномасової газети з універсальними характеристиками. Матеріали про головні події в центрі країни та в Україні без змін передруковували із центральних газет, що розповсюджувалися на місцях. Попри провінційний характер видань на їх сторінках створювалася доволі повна картина місцевого побутування та інформації про життя усєї тодішньої держави [див. також: 7, с. 43].

© Сипченко І., 2015

У багатьох регіонах України, і на Сумщині зокрема, з 1917 р. починають створюватись осередки організацій РСДРП(б) та рад робочих і селянських депутатів, які дуже швидко започатковують власні друковані органи. «Известия Харьковского Совета рабочих и солдатских депутатов» повідомляють про створення Ради робочих та солдатських депутатів у м. Охтирка (Власть Советам. – 1920. – 25 січня), а щоденна газета Московського окружного комітету партії більшовиків «Голос социал-демократа» розміщує повідомлення Конотопської організації РСДРП(б) про святкування Дня робочої преси у м. Конотопі та організацію збору коштів для потреб більшовицьких газет. «22 квітня 1917 р., – йшлося у замітці, – нашою Конотопською організацією РСДРП(б), яка налічує більше ніж 207 осіб, була влаштована маніфестація і проведений «кружечний збір» коштів у фонд робітничої газети» [1, с. 3].

У 1919 р. Сумщина, як і вся Східна Україна, стала ареною наступу на більшовиків Добровольчої армії А. Денікіна та безславного кінця цього походу після запеклої воєнної кампанії.

Зрозуміло, що ці політичні катаклізми, калейдоскоп породжуваних ними урядів та режимів так чи інакше відбивалися на сторінках преси, зокрема й регіональної. Тим більше, що майже всі політичні сили, які хоч на якийсь період очолювали країну, намагалися не лише нав'язати своє бачення ситуації вже сформованій пресі, скільки створити свої абсолютно підконтрольні видання. Відтак **актуальним** видається питання розгляду типологічних трансформацій місцевих ЗМІ, їх змістового наповнення та ідеологічної концепції під впливом суспільно-політичних процесів початку 1920-х рр.

Ставимо за мету проілюструвати типологічні зміни в системі сумської преси на початку 1920-х рр., зумовлені суспільно-політичними процесами в країні та на Сумщині зокрема; визначити основні тенденції у висвітленні нагальних суспільно-політичних та господарсько-економічних питань; окреслити найпоширеніші форми й засоби ідеологічного впливу на маси.

Результати й обговорення. Експансія більшовиків як найбільш загрозливої та небезпечної сили в очах місцевої громади поступово призвела до поляризації регіональної преси. «Старі» видання, засновані ще на початку століття, переходять в опозицію до загарбників, тоді як створювані пробільшовицькими силами газети подавалися як визвольний рух, що веде до світлого та щасливого майбутнього.

Після поразки армії Денікіна у більшовиків зникли останні перешкоди щодо повернення України тепер уже до складу нової імперії. На зміну анархії та безладдя перших післявоєнних років приходять диктатура партії, яка вже відкинула власне гасло про право нації на

самовизначення. За умов жорсткого контролю з боку нової влади, пакування цензури опозиційна преса або припиняє своє існування, або змушена на серйозну соціально-політичну трансформацію. Спочатку плюралістична, потім біполярна преса Сумщини вже на порубіжжі 1919–1920 рр. поступово набуває ознак монопольної партійно-радянської преси.

Водночас створення системи однотипної монопартійної преси на Сумщині йде інакше, ніж в інших регіонах. Справа в тому, що територія нинішньої Сумської області набула свого завершеного вигляду лише в січні 1939 р. Одразу ж після закінчення громадянської війни її райони були розподілені між Харківською, Чернігівською, Полтавською та Курською губерніями. Кожна з них мала специфічні особливості, які тією чи іншою мірою накладалися на пресу, що лише починала формуватись, і на ті завдання, які ставилися перед кожним регіоном.

Для всієї нової преси було висунуте й поставлене єдине завдання: «ідеологічно забезпечити впровадження в життя заходів партії <...> з формування поглядів і зосередження уваги трудящих на коло вирішення конкретних завдань відбудови» [2, с. 97].

Однак та структура періодики, що фактично виникла на території майбутньої області, з огляду на зазначені обставини, визначалася багаторівневістю та багатокомпонентністю. У фактично периферійних для своїх старих губерній районах слабкіше відбувалися процеси становлення місцевих газет, натомість ширше була презентована центральна, всеукраїнська та губерньська преса. Першу представляли «Правда», «Известия» та «Беднота», які вже стали доміантними на вершині майбутньої піраміди партійно-відомчої преси. Всеукраїнськими тоді вважались газети «Комуніст-Коммунист» (орган Центрального та Харківського комітетів комуністичної партії (більшовиків) України), щоденна Всеукраїнська робоча газета «Пролетарий» (її спільно видавали ЦК КП(б)У та ВУСПС), «Селяньська правда» (орган ЦК КП(б)У та ЦК незаможних селян), «Вісті Всеукраїнського виконавчого комітету Рад робітничих, селяньських та червоноармійських депутатів і Харківського губвиконкому». Залежно від територіальної належності в різних районах Слобожанщини розповсюджувалися свої губерньські газети: «Комуна» – щоденна робітничо-селяньська та червоноармійська газета, що видавалася Харківським губвиконкомом та Харківським губкомом КП(б)У, «Знамя Советов» – орган губвиконкому Чернігівщини і губкому КП(б)У, «Вісті» Полтавського губвиконкому та Полтавського губкому КП(б)У й деякі інші.

Після перемоги у громадянській війні та приєднання України більшовики зосередили владу в руках революційних комітетів різних

рівнів. Вони набули статусу тимчасової перехідної влади, проте мали і військові, і громадсько-політичні, й адміністративно-господарчі повноваження, до того ж діючи фактично в умовах воєнного стану.

Їх діяльність була спрямована на наведення елементарного порядку в містах і селах, налагодження господарчої та економічної діяльності, забезпечення військових потреб держави. Водночас вони повинні були створити передумови для формування нових органів влади.

Одним із уже апробованих більшовиками кроків у цьому напрямку стало створення друкованих органів, які мали вести агітацію і пропаганду та забезпечувати мобілізацію мас на виконання цих завдань. Ось чому свої газети на той час мали всі окружні та деякі повітові ревкоми.

Створення буквально на порожньому місці нової за своїми принципами та характером преси поставило перед засновником цілу низку проблем, пов'язаних із відсутністю підготовлених кадрів, матеріально-технічної бази, умов для розповсюдження тощо. Подібні труднощі переживали не лише новостворювані газети Сумщини, а й преса інших регіонів колишньої країни.

Центральна влада «допомагала» лише керівними директивами та циркулярами, які своєю категоричністю швидше дезорганізовували роботу, аніж допомагали її налагодити. За цієї ситуації як виняток виглядали «Інструкторські сторінки», започатковані на допомогу редакціям губернських та повітових газет РОСТА (у 1920 р. їх замінив спеціальний журнал «Красный журналист»).

«Інструктивні сторінки», що регулярно розміщувалися на шпальтах газети «АгітРОСТА», були спробою «надати допомогу недосвідченим товаришам». Ось чому тут вміщувалися статті проблемно-методичного характеру «Як треба писати»; поради до вибору тем і відбору матеріалів («Як знайти, що дописувати до газети»), рекомендації щодо різноманіття публікацій на четвертій полосі тощо. З огляду на відсутність хоч якогось обладнання даються не лише рекомендації щодо розміщення на газетних шпальтах ілюстрацій, а й поради по виготовленню кліше з підсобних матеріалів – лінолеуму, дерева та ін. [див.: 4, с. 58].

У такій атмосфері виникають власне перші сумські видання, ініційовані більшовиками. Чи не перша у цьому списку – газета «Власть Советам» (надалі ВС), започаткована ще у 1919 р. як орган Сумського революційного комітету. [див.: 6, с. 210].

Відсутність професіоналізму та вкрай важкі умови видання газети не сприяли стабільності редакції, яка неодноразово змінювалася впродовж 1920 р. Не стала винятком і посада редактора, на якій побували Козлов, Приходченко, Колчин, Караваєв. Зазначимо, що, подаючи

черговий склад редакційної колегії, газета називала лише прізвище нового редактора, опускаючи його ім'я та по батькові. Можна припустити, що це була данина новим формам звертання до людини на кшталт «товариш Іванов» чи «товаришка Петрова». Вони утвердилися після перемоги революції і свідчили про абсолютне нехтування самоцінної особистості («одиниця – нуль», як писав відомий революційний поет), що було притаманно диктатурі мас.

Аналіз публікацій дозволяє скласти повне уявлення про основні проблеми й тематику, що порушувались у газеті. Хоч громадянська війна в основному завершилася, ще тривали локальні конфлікти, тож домінувала в газеті військово-фронтowa тематика. Відбудова зруйнованого під час революції та громадянської війни господарства – теж серед основних тем. Важливою навіть для місцевих газет того часу стає міжнародна тематика. Більшовики, з одного боку, плекають надію на «світову революційну пожежу», що й підтримується повідомленнями про соціальні конфлікти з усіх куточків світу, а з іншого, привчають майбутню радянську людину до життя в «обложеному» з усіх боків ворогами таборі. Боротьба з розрухою, епідеміями, дитячою безпритульністю виокремлюється спеціальними рубриками й оприлюднюється завдяки окремим матеріалам.

Окрім вищезазначених наскрізних тем, на шпальтах газети з'являлися звіти, оголошення, телеграми, замітки про культурне життя, фейлетони (як на громадсько-політичні, так і побутові теми).

Фронтovu та військоvu тематику представляли рубрики «Червоний фронт», «У таборі білих» та деякі інші. Матеріали, вміщені під ними, були переважно однотипними, оскільки, перш ніж потрапити у розпорядження редакції, проходили жорстку військоvu цензуру. У формі коротких оперативних зведень повідомлялося переважно про успіхи червоних військ та деморалізацію у стані противника: «У Нарвському районі на наш бік перейшло 220 перебіжчиків. Нами зайнято містечко Червоний Причт, що за 30 верст від ст. Питалово» (ВС. – 1920. – 12 лют.).

Відбудова промисловості, налагодження нормального функціонування народного господарства – тематика публікацій під рубриками «Фронт праці», «Наша промисловість», «Як живе село». Характерно, що на перших порах більшовики підійшли до вирішення цієї проблеми як до чергової пропагандистської кампанії. Ось чому в багатьох матеріалах замість тверезого оцінювання катастрофічного стану економіки та виробничої сфери переважають демагогічні гасла та заклики: «Вся робітничо-селянська Росія вступила у боротьбу з розрухою. Тепер починає свій трудовий тиждень Україна. Хай кожен пролетарій, кожен робітник, селянин запалає одним пристрасним бажанням покінчити з

розрухою потужним напруженням сил!» («Фронт безкровної війни») (ВС. – 1920. – 22 квіт.).

Глюзії всесвітнього поширення комуністичних ідей щодо незворотного початку світової революції допомагають створювати публікації на міжнародні теми, вміщені під рубриками «За кордоном» і особливо – «Революционное брожение». Короткі повідомлення з усіх куточків світу (такий собі «революційний калейдоскоп») чергуються з більш розлогими матеріалами, що мають засвідчити тріумф революційних ідей та швидкий початок збройних повстань у «країнах капіталу».

Формальні, однотипні, тенденційно дібрані подібні публікації з точки зору центральних властей виконували величезну пропагандистську та ідеологічну функції. Вони мали переконати пересічного громадянина, що революція і зумовлені нею подальші події були правильним кроком (мовляв, за ними тепер іде увесь світ), до того ж відволікали від осмислення навколишнього життя, яке за умов війн, розрухи і колапсу економіки перетворилося для мільйонів мешканців колишньої імперії у боротьбу за елементарне виживання. Тому для відбору та написання подібних матеріалів (і вже не лише на міжнародні теми) створюється партійно-державна вертикаль, на вершині якої утверджується Агіт-проп. Віднині саме він готуватиме і спускатиме в регіональні та місцеві видання інформацію про загальнодержавні, міжнародні події та матеріали агітаційно-пропагандистського характеру, які, зрозуміло, набували відповідної тональності, мали відповідно розставлені акценти.

Вносити зміни у подібні матеріали місцеві редакції не мали права, тож такі публікації часто не вписувались у контекст навколишніх подій, погано співвідносилися з реальною дійсністю, більше вводячи читача в оману, аніж прояснюючи йому сутність проблем (особливо тих, що стосувалися життя за кордоном).

Однак 1920-й р. не просто вважається відліком у формуванні нової за підходами та змістом преси. У цей час можна ще натрапити на публікації, де воєнне, класове, ідеологічне протистояння аналізується з точки зору місцевих авторів. Показовою у цьому плані є, наприклад, інформація, де повідомлялося про інцидент із маніфестом Петлюри. Йшлося про листівки з текстом цього маніфесту, скинуті з польських літаків під час їх нальоту на Київ. Заголовок повідомлення «Отаман Петлюра втретє продав українських робітників та селян...» не викликав сумнівів у більшовицькій «правильності» тлумачення події, що сталася. Однак замість розгромного коментаря замітка містить повний текст маніфесту, ніби пропонуючи читачеві самому дійти до істини.

Сам маніфест одного з найбільш послідовних борців із більшовизмом в Україні мав могутній контрпропагандистський запал: «Народе

України! Тяжкий історичний шлях випав на твою долю. Ось вже три роки змагаєшся ти запорядкувати у своїй республіці, здобути собі волю, рівність і невідлеглисть, борючись з червоними насильниками – московськими більшовиками <...> Главний отаман війська Української Народної Республіки. С. Петлюра. 21 квітня 1920 р.» (ВС. – 1920. – 19 трав.).

Свідомо чи несвідомо, але редакція зробила те, що вважається нормальним для будь-якої полеміки: подала аргументи обох сторін. Можна, звичайно, вбачати в цьому елементарну недбалість чи недогляд, адже через рік подібна публікація буде розглядатися винятково як «контрреволюційний випадок» з усіма можливими наслідками. Агітпроп подбає, щоб читач, знаючи про позицію супротивника лише зі слів його пропагандистів, «засудив», «зганьбив», «рішуче відмежувався» від позицій, з якими так ніколи і не ознайомиться.

Сумські журналісти, розмістивши на другій шпальті текст маніфесту, на третій, проте, визначили своє справжнє до нього ставлення, надрукувавши там коментар у вигляді фейлетонних приміток за підписом «Т. Катеринославець». Автор не пошкодував сарказму, щоб знівелювати пафосне звернення ідеологічного ворога. У подібному обрамленні текст маніфесту справді втратив свій пропагандистський зміст, набуваючи потрібного більшовикам ідеологічного та політичного забарвлення.

Ще одна постійна тема була пов'язана з проблемою епідемії, які стали справжнім злом для зруйнованої війною країни. Потрібно віддати належне редакції, яка у будь-який спосіб намагалася привернути до цієї проблеми увагу як влади, так і громадськості.

На відміну від сухих та одноманітних матеріалів про воєнні та міжнародні події, ця тематика висвітлювалася більш різнобічно, особливо у жанровому плані. Крім санітарних бюлетенів та офіційних рекомендацій лікарів, що друкувалися на першій і другій шпальтах газети, тема широко втілюється у жанрах художньої публіцистики – гумореска, фейлетонах, сатиричних замальовках.

До таких, наприклад, належить фейлетон А. Меньшого «Вошь», у якому автор використовує всі засоби іронії та сатири: «Скільки білогвардійських генералів йшло на Москву! І всі звернули собі шиї. А «вошь» дійшла. Вона у Москві. І не лише у столиці – вона скрізь і всюди. Гуляє містами і селами, розносить смерть» (ВС. – 1920. – 3 січ.).

Показовими є не лише професіоналізм автора та його публіцистична майстерність, а й висновок, який він робить наприкінці: «Такий розмах епідемії був би неможливим у Західній Європі. Тому що там є культурні навички, яких у нас ще немає». У 1920 р. подібні порівнян-

ня із Заходом не на користь радянській Росії були ще можливими, але вони зникнуть уже з наступного року, коли остаточно стане зрозумілим, що революційні виступи в Європі захлинулися і надіям на світову революцію не судилося здійснитись. Із цього моменту Європа – лише об'єкт всебічної критики, цитадель «загниваючого капіталізму», «ворог трудящих», а відтак ворог держави Рад і її трудового народу. Поведінку останньому визначив поет революції: «У советских собственная гордость».

Уже наголошувалося, що новонароджена більшовицька преса орієнтувалася на масу, під якою потрібно розуміти найбільш вразливих, а то й зовсім люмпенізованих прошарків населення. Згідно з класовим підходом у цій масі виділяли два класи – пролетаріат і селянство, до яких апелювали різні видання, та своєрідну надкласову єдність – червоноармійців (з огляду на постійну необхідність захищати надбаня революції). До речі, військові, як і за будь-яких диктаторських режимів, будуть і надалі оточені постійною увагою з боку ідеологічних установ, зокрема преси.

На місцевому рівні охопити спеціальними газетами кожен з цих аудиторій неможливо, ось чому започатковується нова форма, що значно розширює вплив видання, – додатки. Газета «Власть Советам» уже навесні 1920 р. започаткувала два додатки – «Красноармеец» та «Работница-гражданка», які періодично друкувались окремою полосою на третій сторінці.

Характерно, що на Сумщині й у дореволюційні часи вже існувала преса, орієнтована на військових. Ще у 1906 р. у Сумах з'явився перший в історії краю журнал «Кадетъ», започаткований у Сумському кадетському корпусі. Мета видання – стати «приятним собеседником кадета» та для «доставления російскому дворянину приличного сему звания воспитания, дабы укоренив в воспитании сих правила благочестия и чистой нравственности и обучив их всему, что в представленном для них военном звании знать необходимо». На сторінках цього журналу матеріали на військові теми чергувались із публікаціями історичного, краєзнавчого характеру, літератури та культури, публікувались інформація про життя Сум, оповідання та вірші. Прямим спадкоємцем видання можна вважати журнал «Курсант», що з'явивсь у 1922 р.

Порівняння змісту та спрямування журналу для кадетів і сторінки для червоноармійців дає більш ніж чіткі уявлення про те, яким чином більшовики намагалися вибудувати нову пресу. Не випадково відповідальним за підготовку сторінки стало управління Політпросвіти при Сумвоєнкомі. Терміни «політика» та «політичний» не повинні вводити в оману, оскільки керівники держави вкладали в них найширший

зміст, що охоплював чи не всі аспекти внутрішнього та зовнішнього життя (не випадково головний каральний орган, який замінить ЧК, називатиметься Головним політичним управлінням).

Проблема хвороб, епідемій, поранень у зруйнованій війною країні стоїть гостро, тож автори не оминають цю тему. Однак під рубрикою «По лазаретах» виходять матеріали не стільки лікувально-медичного характеру, скільки медико-ідеологічного спрямування: «У першому військовому шпиталі газети отримують акуратно й читаються вголос безграмотним червоноармійцям»; «У третьому епідемічному шпиталі за гарячої участі военкома т. Райцина організовано «ком'ячейку» з 18 т.т. – 6 членів, 12 «сочувствующих». «Ком'ячейка» взялася за роботу, організацію читань, співбесід серед хворих, а також за організацію бібліотеки читальні» (ВС. – 1920. – 23 квіт.).

Попри професійну недосконалість, жахливий стиль, помилки в цих замітках формується принцип майбутньої комуністичної преси, що буде вдосконалюватися впродовж усього часу існування радянської держави. Він полягав у підміні інформаційної функції пропагандистською та ідеологічною, впливав на «виховання» особливого виду журналістської творчості – партійної публіцистики. У матеріалах свідомо опускаються розповіді про жахливий стан лікарень і шпиталів, відсутність ліків, кваліфікованої медичної допомоги, величезну смертність, відсутність елементарного порядку, натомість мажорно описується, як напівживі люди за вказівками повіткому та губкому вивчають «лінію партії» та ліквідовують неграмотність. Фактологічний бік у кращому разі перетвориться на малозначуще тло, ілюстрацію «поза часом і простором».

Висновки. Як бачимо, саме 1920-й р. стає поворотним у процесі формування нового типу видання за класово-партійним принципом. Створюється регіональна політична загальномасова газета, універсальна за своїм охопленням тем і проблем. Її характерні риси – агресивний агітаційно-пропагандистський характер, використання усталених уже на той час ідеологем, поєднання директивних вказівок для місцевої партійної номенклатури та демагогічної публіцистики, розрахованої на різні верстви населення – робітників, селян, червоноармійців, жінок, молодь, дітей тощо.

Зрозуміло, що ті газети, які були місцевими за анклавом розповсюдження, надзвичайно вибірково та побіжно висвітлювали саме місцеві події. Те, що відбувається у реальному житті на місцях, не може забезпечити необхідного пропагандистського ефекту, оскільки не засвідчує ні перемоги ідей комунізму, ні одностайної їх підтримки населенням. Тож їх зручніше було замінити відповідно відібраною та препарованою

інформацією загальнодержавного чи світового рівня, які читач просто не міг перевірити і мав повірити журналістському слову. У самих же матеріалах простежуємо стиль відозви, листівки, що надавав газеті «революційного пафосу» та звучання.

1. Голос социал-демократа. – М. – 1917. – 30 апр. – 4 с.
2. Історія партійно-радянської преси України / Слободянюк Р. Д., Рубан В. А., Мукомела О. Г. та ін. ; за заг. ред. А. З. Москаленка. – К. : Вища школа, 1989. – 359 с.
3. Коляструк О. А. Преса УРСР в контексті політики українізації (20–30-ті роки ХХ ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / О. А. Коляструк. – К., 2003. – 22 с.
4. Кузнецов И. В. История отечественной журналистики (1917–2000) : учеб. пособ. ; хрестомат. / И. В. Кузнецов. – М. : Флинта ; Наука, 2002. – 294 с.
5. Мілясевич І. Типологічні характеристики преси Волині ХІХ – початку ХХ століття / І. Мілясевич // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – К., 2015. – Вип. 14. – С. 667–684.
6. Періодичні видання УРСР 1917–1960 : Газети : Бібліографічний довідник / уклад.: Козлова А. І., Мазус Д. К., Рубан Г. Д. та ін. – Харків : Редакційно-видавничий відділ книжкової палати, 1965. – 311 с.
7. Подоляка Н. С. Типологія періодичних видань Сумського краю (1861–1917) / Н. С. Подоляка // Наукові записки Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К., 2009. – Т. 35. – С. 43–47.

1. Voice of the Social-Democrat / – М. – 1917. – 30 apr. – 4 p.
2. The history of the Party and Soviet press in Ukraine / Slobodyanyuk R., Ruban V., Mukomela O. ta in. ; za zag. red. A. Z. Moskalenka. – K. : Vyscha shkola, 1989. – 359 p.
3. Kolyastruk O. A. Press of USSR in the context of the Ukrainianization (20-30 years of the twentieth century.) : abstract of PhD of History dissert. : by spets. 07.00.01 «Istoriya Ukrayiny» / O. A. Kolyastruk. – K., 2003. – 22 p.
4. Kuznetsov I. V. History of Russian Journalism (1917–2000): ucheb. posob. ; hrestomat. / I. V. Kuznetsov. – M. : Flinta ; Nauka, 2002. – 294 p.
5. Milyasevich I. Typological characteristics of presses Volyn XIX - early XX century / I. Milyasevich // Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho. – K., 2015. – Vyp. 14. – P. 667–684.
6. Periodicals of USSR 1917–1960: Newspapers: Bibliografichnyy dovidnik / uklad. Kozlova A. I., Mazus D. K., Ruban G. D. ta in. – Harkiv : Redaktsiyno-vidavnichiy viddil knizhkovoyi palaty, 1965. – 311 p.

7. Podolyaka N. S. Typology of the Sumy region periodicals (1861–1917) / N. S. Podolyaka // Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. – K., 2009. – T. 35. – P. 43–47.

UDC 007 : 304 : 070 : (477. 52) «1920»

Transformation of the typological structure of press in Sumy region in the early 20's.

Inna Sypchenko, PhD in Social Communications,

Sumy State University, 2, Rimsky-Korsakov St., Sumy, 40007, Ukraine, e-mail: vol_sad@ukr.net; innasypchenko@yandex.ru

The article is headlined the formation and activities of the Party and Soviet press of Sumy region, in which complex social and national-cultural processes in the first years after October 1917 had reflected.

The article analyses nature, specificity, characteristics and components of he system print media of Sumy region in that time; the author considers its target audience and features of social and economic background of the operation; further the author reports of the features of the main types of regional editions that time, the mechanism of influence of mass media on the population, ways and methods of implementing of the standards in Soviet public life of Ukrainian society.

Key words: party Soviet press, regional newspaper, themed addition, the type of publication, propagation.

Трансформация типологической структуры сумской прессы в начале 1920-х гг.

Инна Сыпченко, канд. соц. коммуник.

Прослеживается формирование и деятельность партийно-советской печати Сумщины, где отразились сложные общественные, социальные и национально-культурные процессы первых лет после октября 1917 г. На примере районных изданий региона проанализированы сущность, специфика, особенности и составляющие системы печатных СМИ Сумщины исследуемого периода; определены условия возникновения и развития основных типов печатных изданий на Сумщине в период становления советской власти, определены их целевая аудитория и особенности социально-экономической основы функционирования; охарактеризованы специфика основных типов региональных изданий того времени; изучены механизмы влияния прессы на общественное сознание, пути и методы внедрения советских норм в жизнь украинского общества.

Ключевые слова: партийно-советская пресса, районная газета, тематическое приложение, тип издания, пропаганда.